Raadsvoorstel

Onderwerp:	Toestemming wijziging GR Werkzaak Rivierenland
Portefeuillehouder:	C. Stolwijk
Datum college besluit:	26 januari 2021
Behandelend ambtenaar:	Lucinda Ippel
Registratienummer:	GZDGCB96327/117620

Inleiding:

Werkzaak Rivierenland is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) in het kader van de Participatiewet. Werkzaak bestaat uit een samenwerking van 8 gemeenten in Rivierenland: Tiel, Culemborg, West Maas en Waal, West Betuwe, Zaltbommel, Maasdriel, Neder-Betuwe en Buren. Voor de gemeente Buren en Neder-Betuwe voert Werkzaak alleen de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uit, en voor West Maas en Waal alleen de Participatiewet.

Werkzaak Rivierenland heeft onder begeleiding van Berenschot, een eindrapportage en een voorstel voor de wijziging van de GR toegestuurd. De GR is toe aan deze aanpassingen, refererende aan de uitkomsten van het ingestelde onderzoek op basis van de Bestuurlijke Agenda 2020. Begin 2020 zijn de gemeenteraden geïnformeerd over de Bestuurlijke Agenda 2020, die voortkwam uit de in 2019 uitgevoerde evaluatie van Werkzaak. De uitkomsten hiervan zijn gepresenteerd in de bijgevoegde eind- en technisch rapporten van Berenschot. Tevens vindt u in de bijlagen het document met de aanpassing van de GR en een begeleidende memo met nadere toelichting op die wijzigingen.

De aanpassingen in de Gemeenschappelijke Regeling zijn tweeledig. Enerzijds zijn de wijzigingen noodzakelijk in het kader van actualisatie; anderzijds gaat het om het implementeren van de beslispunten uit het onderzoek van Berenschot. De voorgestelde wijzigingen betreffen wijzigingen die eigenlijk al eerder geformaliseerd hadden kunnen worden. Het bestuur heeft ervoor gekozen om alle wijzigingen in één keer door te voeren, tezamen met de uitkomsten van de Bestuurlijke Agenda 2020. De gewijzigde GR zal, op voorwaarde dat alle colleges hebben ingestemd, op 1 mei 2021 worden gepubliceerd. De vernieuwde regeling is dan direct van kracht.

Werkzaak Rivierenland is een collegeregeling. Dat betekent dat de colleges van de deelnemende gemeenten de wijziging van de GR moeten vaststellen. De Wet Gemeenschappelijke Regelingen bepaalt dat het college hiervoor eerst toestemming van de gemeenteraad moet hebben. Deze toestemming wordt met dit voorstel gevraagd.

Voorstel Raadsbesluit:

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

Het college toestemming te geven de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak Rivierenland vast te stellen.

Argumenten:

De uitkomsten van het eindrapport zijn leidend voor de noodzakelijke aanpassingen. Tevens sluit door middel van deze aanpassingen, de GR weer aan bij de actuele situatie in het kader van de Participatiewet.

In de bijlagen kunt u precies zien welke artikelen wijzigen en hoe de tekst wordt gewijzigd. Samengevat, luiden de wijzigingsvoorstellen (inclusief motivering) als volgt.

1. *Taken van de GR Werkzaak Rivierenland*

- De Wet Participatiebudget staat nog ten onrechte opgenomen in artikel 4.1. Deze wet is komen te vervallen per 1 januari 2015. Deze wet kan zonder problemen worden verwijderd uit de GR.
- Alle deelnemende gemeenten, met uitzondering van Buren en Neder-Betuwe, gaan de begeleiding en re-integratie van doelgroep klantprofiel 4 gezamenlijk binnen GR Werkzaak Rivierenland uitvoeren. De gemeenten hebben besloten om dit uiterlijk per 2025 bewerkstelligd te hebben. De gemeenten kunnen zelf bekijken per welke datum zij de klantgroep overhevelen naar Werkzaak. Op dit moment zijn de gemeenten vooralsnog verantwoordelijk voor deze groep. In Culemborg is de begeleiding uitbesteed aan ElkWelzijn. Het college is voornemens om de overheveling, in verband met de noodzakelijke zorgvuldige uitwerking, per 1 januari 2022 te laten plaatsvinden. Het college is om meerdere redenen voorstander van dit voorstel. Ten eerste komt hiermee de begeleiding van alle uitkeringsgerechtigden in één professionele hand. Zowel de doelmatigheid als de rechtmatigheid kunnen beter worden toegepast, aangezien Werkzaak nauwer contact heeft met de doelgroep en er verbeterd zicht is op de klant. Daarnaast zien we op dit moment dat de doorstroom van kp4 naar kp3 soms wordt belemmerd doordat de uitvoering op verschillende plekken belegd is. Dat is niet in het belang van onze inwoners. Bovendien is het op financieel vlak overzichtelijker en duidelijker voor de gemeenten. Met de overdracht naar Werkzaak, hevelen gemeenten namelijk ook de resterende 5% van het Participatiebudget (wat is achtergebleven bij de gemeente) over. Werkzaak geeft aan klaar te zijn voor de toestroom en voldoende begeleidingscapaciteit in huis te hebben. In het jaar 2021 zal het college een uitvoeringsplan voorbereiden die recht doet aan een zorgvuldige en warme overdracht van de doelgroep aan Werkzaak. Tevens zullen per gemeente werkafspraken worden gemaakt over welke toekomstige functies de lokale organisaties zullen krijgen. Het uitgangspunt is dat alleen de doelgroep wordt overgedragen, en geen fte's of materialen. Het college vindt het van uiterst belang dat lokale instellingen en initiatieven betrokken blijven bij de begeleiding en re-integratie van de mensen uit de doelgroep, dit vanuit het vertrekpunt "zo lokaal en dichtbij mogelijk". Voorwaarde voor overdracht van de begeleiding naar Werkzaak is behoud van het Leerhuis: we ondersteunen daar immers een bredere doelgroep dan alleen inwoners met een uitkering. Over de precieze uitwerking van deze overgang zult u nader geïnformeerd worden, waarbij de cliënten- en adviesraden zullen worden betrokken.

2. *Wijze van besluitvorming binnen het AB Werkzaak Rivierenland*

- In de tekst van artikel 14 staat niet vastgelegd op welke wijze een besluit tot stand komt. In de praktijk wordt veelal gebruikt gemaakt van de meerderheid van de stemmen (de helft plus één). Het voorstel is om deze staande praktijk als uitgangspunt te nemen voor besluitvorming.
- De zinssnede "stem van de voorzitter in het DB is doorslaggevend" wordt verwijderd. De voorzitter van de DB is tevens voorzitter van de AB, en heeft daarmee een bepaalde machtspositie. Deze positie kan onwenselijk zijn. Daarom wordt dit artikel aangepast.

3. *De verdeelsystematiek en financiering GR Werkzaak Rivierenland*

Voor het opnemen van de nieuwe verdeelsleutel in de GR, is gekozen voor een algemenere formulering waarbij gemeenten ruimte wordt geboden voor eigen interpretatie van de verdeling bij het jaarlijks vaststellen van de begroting. Bij een uiterst gedetailleerde formulering bestaat het risico dat bij kleine wijzigingen (bijvoorbeeld in de wet- en regelgeving) al een aanpassing in de GR noodzakelijk is. Wél zorgen we voor een toelichting die helder genoeg is om te voorkomen dat er discussie ontstaat over de toepassing ervan. Het uitgangspunt van solidariteit en het hanteren van de Rijksbudgetten worden vastgelegd. Bij verdeling op basis van solidariteit staat de

gemeenschappelijkheid centraal. Het uitgangspunt is dat elke gemeente de Rijksbudgetten inbrengt die voor de gemeenschappelijke taak beschikbaar worden gesteld, ongeacht of de gemeente een (toevallig) voor- of nadeel heeft op het specifieke budget. Daarmee kan de stap naar volledige solidariteit meer continuïteit brengen. Financiële risico's van individuele gemeenten worden gespreid en gedempt, omdat schommelingen in het BUIG-budget (zowel positief als negatief) collectief worden opgevangen. De technische en cijfermatige uitwerking van de nieuwe verdeelsystematiek wordt niet opgenomen in de GR. Immers zijn de cijfers niet leidend, maar het systeem van verdeling. Voor de gemeente Culemborg betekent de nieuwe verdeelsleutel een structureel voordeel van € 45.000,- op de jaarlijkse inbreng. Het voorstel om een ingroeimodel van 4 jaar (2021-2025) te hanteren is overgenomen door alle gemeenten. Ingroei voorkomt dat de 'volledige financiële pijn in één keer genomen moet worden' door de nadeel-gemeenten.

4. *Kleine wijzigingen in GR Werkzaak*

   Tot slot zijn er nog een paar kleine 'schoonheidsfoutjes' aangetroffen. Deze punten worden meegenomen in de actualisatie van de GR.

Kanttekeningen:

De uitgangspunten van de nieuwe financiële verdeelsystematiek hebben uiteraard gevolgen voor de toekomstige bijdragen van gemeenten aan Werkzaak Rivierenland. De nu voorgestelde wijzigingen gaan over de nieuwe systematiek, niet in het bijzonder over actuele bedragen. Om die reden is een zienswijzeprocedure niet nodig. Immers, de begroting van Werkzaak blijft hetzelfde, alleen de verdeling van de kosten over de verschillende gemeenten gaat wijzigen. Elke afzonderlijke gemeente staat door deze nieuwe herverdeeleffecten, al dan niet voor een eigen financiële uitdaging. Sommige gemeenten zullen vanaf 2025, waarin het model volledig is geïntegreerd, meer gaan bijdragen dan voorheen. Voor de gemeente Culemborg geldt dat deze nieuwe verdeelsystematiek een financieel voordeel oplevert van zo'n € 45.000,- per jaar. Onder alle leden van het Algemeen Bestuur van Werkzaak is voldoende draagvlak gecreëerd om akkoord te gaan met het solidariteitsmodel. Per slot van rekening is de financiële verdeling nu meer in verhouding, worden risico's gedempt en krijgt de samenwerking meer diepgang.

Een ander aandachtspunt is de overheveling van klantgroep 4 naar Werkzaak. Het is van essentieel belang dat mensen op tijd geïnformeerd worden over het voorgenomen besluit. Het college zal daarom de adviesraad Sociaal Domein betrekken in dit proces. Tevens zullen wij in afstemming met Werkzaak en de huidige begeleidingspartner (Elk Welzijn), een plan opstellen hoe we de mensen gaan informeren. Uitgangspunt is dat we zorgen voor een zorgvuldige overgang, budgetneutraal en met behoud van de lokale infrastructuur zoals het Leerhuis.

Tevens houdt het college van Culemborg zicht op de benodigdheden van Werkzaak in het kader van de begeleiding van de nieuwe klantgroep. Werkzaak heeft reeds toegezegd, voldoende capaciteit in huis te hebben om de re-integratie activiteiten voor deze mensen te kunnen uitvoeren. Het is goed om notie te nemen van het feit dat mogelijkerwijs, Werkzaak in de toekomst wellicht extra middelen nodig heeft om begeleiding en maatwerk te kunnen bieden aan deze groep. In de nabije toekomst staat Werkzaak immers een grote uitdaging te wachten, namelijk de verwachte extra toestroom aan uitkeringsgerechtigden door de nasleep van de corona-crisis. Vooralsnog lijkt het risico klein; desalniettemin is het van belang dit scherp te houden.

Kosten, Baten, Dekking:

Zoals in de bovenstaande paragraaf beschreven, zal de nieuwe financiële verdeelsystematiek gevolgen hebben voor alle afzonderlijke gemeenten. Het besluit heeft geen invloed op de begroting van GR Werkzaak zelf, maar heeft des te meer betrekking op de financiële situatie van de deelnemende gemeente. Culemborg bevindt zich in een gunstige positie, wat inhoudt dat onze gemeente een financieel voordeel geniet van circa € 45.000,- (na het ingroeitermijn van 5 jaar). In het financiële eindrapport kunt u precies terugvinden wat de situatie was, en wat de nieuwe situatie wordt. De wijziging van de GR Werkzaak heeft licht voordelige gevolgen voor onze gemeentelijke begroting.

Personele en/of juridische gevolgen:

Het uitgangspunt is dat alleen de doelgroep klantprofiel 4 wordt overgedragen aan GR Werkzaak, en geen fte's zoals de participatiecoach van ElkWelzijn. Indirect heeft het proces dus gevolgen voor de inzet van personeel vanuit ElkWelzijn. Vanzelfsprekend is het college zich hiervan bewust, en zullen er in 2021 voorbereidende gesprekken met de welzijnsorganisatie worden gevoerd in dit kader. De huidige subsidierelatie met ElkWelzijn kan worden beëindigd zodra een redelijk termijn is afgesproken waarop de subsidie beëindigd kan worden. Zoals hierboven aangegeven, zal een uitvoeringsplan opgesteld worden waarin wordt gekeken naar de toekomstige rol van lokale (welzijns)partners. Het college hecht veel waarde aan samenwerking met deze partners, en vindt het zeer gewenst om tot een andere vorm van samenwerking te komen.

Tevens kan de wijziging van de GR Werkzaak tot gevolg hebben dat er meer capaciteit en middelen nodig zijn om de nieuwe groep de juiste begeleiding te kunnen bieden. Vooralsnog heeft het voor de personele bezetting geen directe gevolgen in het kader van de nieuwe afspraken.

Diverse juristen van de deelnemende gemeenten hebben de wijzigingen GR en de voorgenomen besluiten zorgvuldig geanalyseerd. Juridisch gezien zijn alle stukken kloppend en juist. Wanneer de wijzigingen in de GR worden gepubliceerd, zijn de aanpassingen direct van kracht. Bovendien is er altijd mogelijkheid om toekomstige aanpassingen te verrichten, indien noodzakelijk. Uiteraard zal in deze situatie de raad opnieuw worden betrokken bij het proces.

Communicatie en Burgerparticipatie:

Gezien de nabije veranderingen voor inwoners uit klantgroep 4, is het van essentieel belang de betrokken op tijd te informeren en gelegenheid te bieden om vragen te stellen. In afstemming met Werkzaak, ElkWelzijn en onze interne communicatie afdeling zullen wij een plan opstellen. Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met de coronamaatregelen en welke communicatievorm het beste aansluit bij de behoeften van inwoners en de corona-situatie. Tevens zullen wij de cliënten- en adviesraden Sociaal Domein betrekken bij dit proces. Werkzaak heeft aan haar (regionale) cliëntenraad al advies op de voorgenomen wijzigingen van de GR gevraagd. Zodra het advies beschikbaar is wordt het ook aan uw raad gestuurd.

Bijlagen:

- Bijlage 1 - Eindrapport bestuurlijke agenda 2020 Werkzaak Rivierenland: GZDGCB96327/117624
- Bijlage 2 - Technisch bijlagen rapport bestuurlijke agenda 2020 Werkzaak: GZDGCB96327/117625
- Bijlage 3 - Memo Concept aanpassing GR Werkzaak: GZDGCB96327/117626
- Bijlage 4 - Gewijzigde GR 2021 Werkzaak: GZDGCB96327/123074

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB/96327/117620

De gemeenteraad van Culemborg besluit;

Het college toestemming te geven de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak Rivierenland vast te stellen.

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 18 maart 2021.

De griffier	De voorzitter
A.N. van Aarsen	G. van Grootheest